

GAZETA LWOWSKA.

We Wtorek dnia 3. Stycznia 1815.

Wiadomości krajowe.

Ze Lwowa. — N. Pan raczył Sekretarza szlacheckiego Sądu Lwowskiego, P. Józefa Martiniędesa, mianować Radcą szlacheckiego Sądu Stanisławowskiego.

Dominium Łanki małe przysłało cyrkulowemu Urzędowi Brzeżańskiemu 6 koszul i 6 gatek w podarunku dla żołnierzy.

Z Wiednia d. 27. Grudnia. — Dnia 23. wieczorem był u Dworu koncert w sali obrzędowej. Cały Dwór i wszyscy znakomici obcy Goście, tudzież Salachta mająca przystęp u Dworu, byli na nim obecni.

Przypadłą d. 24. rocznicę urodzin N. Cesarza Rossyjskiego, obchodzono w Rossyjskiej kaplicy poselskiej uroczystym nabożeństwem, na którym znajdował się Jego Cesarska Mość z kilkoma innymi, obecnymi tu Monarchami.

W południe był u Dworu w sali obrzędowej wielki obiad, na który zaproszonymi byli wszyscy obcy Monarchowie i Xiążęta, tudzież wszyscy Ces. Ros. Urzędnicy Dworu i Stoina pięciu klas pierwszych. Wszyscy wystąpili w głównej sali.

Dnia 26. o godz. 10tej zrana, opuścił N. Król Wirtemberski tutejszą stolicę, a to na własne żądanie swoje *incognito*, i odjechał do Państw swoich. Przed wyjazdem swoim zostawił ten Monarcha wiele dowodów swęj wspaniałości. Xiążę Trauttmansdorf, C. K. pierwszy W. Ochmistrz otrzymał w podarunku tabakierę, osadzoną suto brylantami, a wartującą 20,000 ZR. W. Szambelan Hrabia Wróbla, i W. Koniuszy Hrabia Trauttmansdorf, otrzymali podobnie kosztowne podarunki. Hrabia Appony, który sprawował urząd W. Ochmistrza przy J. K. Mci, ozdobiony został or-

derem. Hrabia Ferdynand Palfy, Dyrektor C. K. Teatrów dworskich i Właściciel C. K. uprzywilejowanego Teatru na Widdyniu, otrzymał złotą tabakierkę, ozdobioną suto brylantami; każdy sprawujący służbę Paź dostał pierścień brylantowy; każdy pokoiowiec 1000 ZR. w W. W. i złotą tabakierkę; odźwierni i pokoiowi palacze dostali po 500 Z. R. w W. W. i tabakierki, a dla reszty służby kazał J. K. Mość 2000 dukatów w złocie wyliczyć. (*Oprócz tych wiadomości, Gazeta Wiedeńska, Dostrzegacz Austriacki i Wędrownik, dochodzące do d. 27. Grudnia, nie nowego z Wiednia nie zawierają.*)

Gazeta powszechna zawiera następujący list z Wiednia pod d. 16. Grudnia: „Dnia 12. b. m. udał się N. Cesarz Rossyjski do tutejszych koszar, zwanych *Alster*, gdzie stoi kwaterą pułk pieszy, mający imię jego. Monarcha kazał wystąpić pułkowi w paradzie, i sam nim dowodził. Potem oddał mu do chorągwi wstęgę, którą N. Cesarzowa suto złotem wyhaftowała, i tak doń przemówił: „Żołnierze! Dla téj chorągwi musicie żyć i umierać, na cześć Waszego Cesarza. Waszcy Oyczyzny i Pułkownika Waszego Alexandra Rossyjskiego!“ — Kazał potem Monarcha przeciągnąć przed sobą pułkowi, a gdy ten znowu powrócił do koszar, oglądał Jego Cesarska Mość przy asystencji korpusu Officerów izby żołnierskiej, poczem do zamku Cesarskiego powrócił.“

„N. Król Wirtemberski wyjedzie z tąd około 24. Grudnia. (*Obaczyć powyższy artykuł z Wiednia*). Zapewniają, że stan zdrowia J. K. Mości jest pierwszą przyczyną tego odjazdu. N. Król Bawarski opuści w kilka dni późniejszy tutejszą stolicę. Twierdzą także, iż N. Cesarz Rossyjski i N. Król Pruski chcą z tąd d. 5. Stycznia wyjechać. Jnni wątpią jeszcze o tém.“

Wiadomości zagraniczne.

Wielka Brytania.

Według doniesień pism publicznych odprawiła się dnia 4. i 6. Grudnia Rada Ministrów w Departamencie interesów zagranicznych. Wyprawiają bardzo często gońców na ląd stały, z kąd znowu nawzajem gońce do Londynu przybywają.

Teraz, gdy się posiedzenia Parlamentu ukończyły, zwrócona jest uwaga całej Anglii na odbywające się w Gandawie między Petromocnikami Angielskimi i Amerykańskimi układy. Spodziewają się, iż takowe niezadługo do szczęśliwego końca doprowadzone zostaną.

S. D o m i n g o.

Pisma publiczne wyjęły z dziełników Angielskich dwie odezwy Rządu Murzyńskiego Christoph'a, które dla różności tonu i osnowy szczególniejszey godne są uwagi. W pierwszemy, wydany d. 15. Sierp. w mieście Henri czyli Cap Français, po potępieniu Bonapartego, tak mówi wspomniany Rząd o teraźniejszym Królu Ludwiku XVIII.:

„Przy równych prawach nie mamy wszelako tych samych powodów odrzucenia propozycji, któreby Monarcha panujący teraz nad Francją naszemu kochanemu Władcy uczynił, ponieważ on nie tak, jak Bonaparte, pracował około zniszczenia i obroczenia nas znowu w niewolników. Jesteśmy nawet przekonani, iż, gdyby szczerze uczynione były przyjaźne propozycje Monarsze, który nad nami tak chwalebnie panuje, chwyciłby się sposobności przywrócenia trwałym sposobem związków handlu i przywierza. zgodnych z bezpieczeństwem i niepodległością tego Królestwa.“

Drużga zasodszwa, wydana d. 2. Października tak opiewa:

„Już nie możemy być więcej oszukani. Znamy przewrotność nieprzyjaciół naszych; mamy przed oczyma naszymi projekta takich ludzi, iakimi są: Malouet, Berry de Saint-Venant, Paget, Bruilly i inni. Znamy polityczne wyznaczenie wiary tych kupców handlujących ciętym ludzkiem, tych poradoników nieszczęścia. Jest to niewola i zniszczenie. Nie są oam tajne zbrodnicze plany i haniebne środki, iakie ci Apostofo-

wie występku i fałszu knuia. Odwołujemy się do wszystkich Monarchów świata. Odwołujemy się do walecznego i wspaniałego Narodu Angielskiego, którego przecacnyj Parlament najpierwem znósł haniebny handel Murzynami. Odwołujemy się do wszystkich przyjaciół ludzi i do całego świata, pytając się: któryby lud po 25cioletniej walce, po osiągnięciu wolności i niepodległości chciał złożyć broń i stać się znowu ohydą i ofiarą swaich okrutnych ciemiężców? Ostatni z Haityanów prędczy ducha wyznonie, niżby miał wyrzec się niepodległości swoiey.“

Zamek Henri, czyli cytadella Christoph'a, przerobiona na mocną twierdzę.

H i s z p a n i a.

Z doniesień dworskiey Gazety Madryckiey (umieszczonych w Gazetach Francuzkich) okazuje się, iż Xiążę S. Carlos dopraszał się sam Króla o uwolnienie go od obowiązków 1go Sekretarza Stanu. List, który doń Monarcha z tego powodu napisał, brzmi iak następuie:

„Mając wzgląd na słabość oczów WCPana, na którą się tak często przedemną uskarżałeś, i dla którey w pełnieniu obowiązków Ministerium swoiego, iako pierwszy Sekretarz Stanu, wielką cierpisz niedogodność; nie chcąc oraz, aby tak wierny Poddany, który Mi tyle ważnych czynił usług, pozbawionym był możności służenia Mi daléy, posta nowitem przychylić się do próby WCPana i uwolnić Go od rzezonego Ministerium, mianowawszy w Jego miejsce moiego Radcę Stanu Don Pedro Cevallos. Postąpisz więc sobie WCPan w téy mierze tak, aby niniejsza wola Moia dopełnioną została.“ — W Pałacu Moim d. 15. Listopada 1814.

(Podpis.) Ja, Król.

W innym całkiem tonie napisany jest następujący wyrok Królewski, na odprawionego Ministra Sprawiedliwości Macana z:

„Skoro Mię Opatrzność Boża wybawiła z niewoli, w którą dostatem się był przez podstępny i czarną zawiść, z wielką szkodą Moich wielce ukochanych Poddanych i sposobem dla Moie tak smutnym, chciałem do serca Moiego i w opiekę Moją przyjąć tych wszystkich, którzy uwikłani w los Moiy, dzielili ze Mną niewolę. Jedni nie przestali Mi być wiernymi w tych bolesnych okolicznościach; drudzy zaś zepsuci i umiedzeni od złych lu-

dzi, sprzeniewierzyli się w obowiązkach swoich ku ironowi Moiemu, popełniali pod tarczą Moiego w nich zaufania kary godne zdrożności, a nadużywszy tego zaufania, rozbili się o złe opartą skałę. Don Pedro Macanaz był jedynym z tych, którzy sobie z początku na przychylność Moją zasłużyli; sądziłem z początku, że jest iéy godnym, i obratem go Moim Sekretarzem sprawiedliwości i łaski w tém przekonaniu, że w każdym względzie jest człowiekiem bez oszary. Wkrótce jednak przysyłał do rąk Moich skargi na niego. Przysyłał je z początku zawiści i duchowi nieukontentowania; lecz widząc nakoniec, że te skargi z dnia do dnia się pomnażają, chciałem sam dotrzeć prawdy. Pierwsze Moie śledztwa przekonały Mię, że ón w postępowaniu swoim bynajmniej sumiennym nie był, i że nie tylko dopuszczał się wykroczeń, zasługujących na surową karę, lecz zdradził nawet winną Mi wierność w czasach Moiego nieszczęścia, w którym pomocy ukochanych Poddanych Moich najwięcej potrzebowałem. Powiniennem był bez wątpienia poddać go i współwinowajców jego pod karę, przepisaną prawami; lecz chcąc sprawiedliwość z łagodnością połączyć, i uwiadomiwszy się dokładnie o wszystkiém, co zaszło w téj sprawie, widząc w samym domu Macanaza na własne oczy dowody słabości i zdrożności jego, oświadczam wolę Moją Królewską, aby dla dobra i zaspokojenia wiele ukochanych Poddanych Moich ztę korzenia było wyrwaném, a oraz niejako złagodzoném nieszczęście więcej osób, które przez słabość i przestępstwa Macanaza ucierpiały. — Chcę więc, aby Don Pedro Macanaz złożonym był z swiego urzędu, utracił swoją pensję i dostojenstwa, a oraz zamkniętym był w Koruńskim zamku S. Antoniego dopóty, póki wola Moja będzie. *(Mylnie więc w ostatnim przestorocznym Nrze Gazety naszey doniesiono, iakoby ten Minister tylko na 10 lat był do więzienia skazanym.)* Prócz tego chcę, aby Don Dyonizy Urbano utracił takóž swój urząd i pensję, a wygnanym był w odległość mil 20tu od stolicy, i siedzib Królewskich, gdzie 8 lat ma pozostać i do tego 10000 franków grywny zapłacić; aby Ludwika Petit, Francuzka, zaraz z Państw Moich wywieziona była i do Oczyszczony swoiéy powrócila, i aby wszystkie znalezione u niéy w Moiéy obecności pieniądze, zaraz do szpitalu dla dobra chorych oddanem zostają; aby Don Józef Moragos, kupiec Mahoński, 25000 franków grywny

zapłacić; aby Don Jamie Doz, kupiec Madrycki, i Syn iego Juan, 6650 franków grywny złożyli; aby Don Łazarz de Rada, Franciszek Estanga, Manuel de Cordova, Jan Bapt. Maignien, Ludwika Robinet i Dominik Griffon, każde po 550 franków zapłacili; aby wszystkim wyż rzeczonym osobóm oświadczone, że Mi się postępowanie ich nie podobało, i żeby się dobrze strzegły dania dalszego powodu do podeyrzenia. Chcę nakoniec, aby wszystkie powyżey wyrażone grywny razem zebrane, i między żołnierzy osady Madryckiey podzielone były. — Rozkazuje tę monarchiczną uchwałę ogłosić, we wszystkich częściach dopełnić i wszystkie akta processu w archiwach schować.“

W Pałacu d. 25. Listopada 1814.

(Podpis)   Ja, Król.

(Jakie jest właściwie przewinienie wszystkich wyż pomienionych osób, nie okazuje się to z téy długiey uchwały; tymczasem wątpić nie można, iż wyrok ten stał się przez przemianowanie nazwiska powodem téy rozsianej przez Gazety Augielskie wieści, iakoby Don Pedro Cavalios był odprawionym i wygnanym.)

W skutku rozkazu Królewskiego odprawieni zostali za jednym razem wszyscy Członkowie i podwładni Urzędnicy Najwyższego Trybunału (*Audienza*) Walencyjskiego, a na ich miejsce mianowane inne osoby.

Gościńce w całej Hiszpanii są tak niebezpieczne, iż bez straży wojskowey podróżować nie można. Służba szady stała się przez to tak przykrą, iż Minister tylko dla osób znakomitych straż takową pozwoilił.

Wszystkie zaległe podatki w Hiszpanii muszą być niezwłocznie zapłacone.

W ł o c h y.

Pisma publiczne zawierają następujący artykuł z Livorno pod d. 29. Listopada: „Okret, który tu z wyspy Elby zawinął, przyniósł tę wiadomość, iż Cesarz Napoleon na zapalenie w piersiach bardzo zachorował. Okret ten ma zawieźć na Elbę sławnego Doktora Vaccari.“

Gazety Medyolańskie i Floreńskie zawiadają następujący artykuł z Neapolu, dla zbitcia doniesień dziennikarzy Paryżskich, wysyłających raz woyska Neapolu

tańskie dla zająć miast Papiezkich Urbino i Pesaro, drugi raz posuwających dywizję Neapolitańskiego Jenerała Lechi do Papieżkiej Prowincyi Ankonny &c. „Nic (takie są w tym artykule wyrazy) nie jest fałszywszem, iak podobne wiadomości. Woyska Neapolitańskie, stojące w Marchiach kościelnych i w Królestwie Neapolitańskiem, nie zrobiły najmniejszego poruszenia, i stoją wszystkie spokojnie w leżach swoich. Niemasz ani jednego Neapolitańskiego żołnierza w Urbino, a tém mniej w Pesaro. Jen. Lechi dowodził wokolicy Neapolu dla ćwiczeń wojennych jedną dywizją, która się już rozeszła. Wszystkie nasze woyska w różnych Prowincyach są na swoich leżach. Te, które stoją wokolicy Neapolu, występują często na pole marsowe dla ćwiczenia się w bronii i odbywania popisów przed Królem.“

Na posiedzeniach Parlamentu Sycylijskiego zatrudniano się najwięcej okolicznościami skarbowemi, przyczém żwawe zachodziły spory. Na posiedzeniu dnia 4. Listopada uskarżano się, iż woysko Sycylijskie w przykrém znajduje się położeniu wtenczas właśnie, kiedy wszyscy Urzędnicy publiczni są płatni. Wezwano Ministrów woyny i przychodów, ażeby oświadczyli, na co są obracane publiczne przychody, i dla czego tak mało mają względu na woysko? Minister woyny oświadczył, iż nadaremnie stara się o uzyskanie należnych woysku pieniędzy. Uczyniono potem projekt, ażeby nadal woysko przed wszystkimi Urzędnikami płacone było, i ażeby zaległość jego uszczono z połowy płacy, mającący się odciągnąć Urzędnikom publicznym. Przyjęto ten projekt i posiedzenie do dnia 17go Listopada odroczonem zostało.

F r a n c y a .

Według doniesień pism publicznych, emigruje do Francyi z Hiszpanii tak wiele osób, iż w jednym Departamencie Pau znajduje się ich 8000.

N. Król Francuzki dał Marszałkowi Massenie, Jenerałowi Hrabieciu Ferino, Hrabieciu Beldersbachowi i Admirałowi Verhuel listy naturalizacyi, przez które otrzymali przywileje rodowitych Francuzów. Na wstępie naturalizacyjnego listu, przestanego Marszałkowi Massenie, wyliczone są wszystkie zasługi, przez które ten sławny Jenerał zjednał sobie szacunek u Króla.

Chcąc Król dać szczególniejszy dowód swojego zaufania Marszałkowi Xięciu Belluce (*Victor*), mianował go pod d. 6. Grudnia Gubernatorem zgiej dywizyi woyskowej, obeymujących Departamenty Ardeanów, Mozy i Marny, a będącący teraz jedną z najważniejszych dywizyi w Królestwie.

Wyniesienie Marszałka Soult, Xięcia Dalmacyi na urząd Ministra woyny, wzbudzi według powszechnego mniemania tém większą radość w woysku Francuzkiem, im mniej poprzednik tego, Jenerał Dupont był od tegoż woyska lubionym. Nie spodziewano się bynajmniej téj zmiany, będącący (iak zapewniają) skutkiem narady, którą Xiążę Dalmacyi miał z Królem. Monarcha miał mu oświadczyć; iż pomimo wszelkiego usiłowania swego w popieraniu powszechnego dobra, widzi z boleścią, że duch woyska nie jest najlepszy. Xiążę miał mu odpowiedzieć: iż to pochodzi z przyczyn, które ón J. K. Mości na piśmie podał umyślił, Król prosił go, aby mu bez zwłoki przysłał to pismo, a odebrawszy je, tak był z niego kontent, iż tego Xięcia natychmiast Ministrem woyny mianował. Do tego czasu nie był ón właściwie u Dworu dobrze położonym, co się z tego okazuje, iż go Parem nie mianowano.

Od czasu, iak Marszałek Soult objął Ministerium woyny, zaszła wielka zmiana we wszystkich należących do niego urzędach. Panuje wielka czynność w tém Ministerium, a sam Marszałek jest wzorem oneyże.

Dnia 11go Grudnia odprawił Monsieur w towarzystwie Xiążąt d' Angoulême, Berry i Xięcia Orleańskiego, na dziedzińcu Tuilleryjskim i na placu gubitw popis kilku pułków jazdy i piechoty, należących do armii Paryskiej. Król, powracając ze Mszy, pokazał się na balkonie, i dał wśród powszechnych okrzyków radości ludu i woyska do poznania, że kontent jest zupełnie z piękny postawy żołnierzy.

Monitor zawiera następujący artykuł z Paryża pod d. 12. Grudnia: „Jego Królewicowska Mość Monsieur, Hrabia Arcezyi, Pułkownik jeneralny gwardyi narodowych Królestwa, rozdawał dzisiaj Paryskiej gwardyi narodowej pozwolone dla niej w zcim artykule Królewskiego rozporządzenia z dnia 8go Maja, orderowe znaki. Rozdano je między legiiony według listy, ułożony przez Officerów, a spisany przez

Pułkowników batalionów i legionów. — W powszechności otrzymali te ozdoby Oficerowie, Podoficerowie, grenadyry lub strzelcy, którzy dnia 30go Marca rano-nymi zostali, lub też zalecili się w tych trudnych epokach, w których gwardya narodowa miała sobie powierzoną obronę Paryża i utrzymanie wewnętrznej, spokojności. Do tych zalet łączy największa część gwardystów zasługi położone w wojnie, lub przez gorliwość i przychylność do Ojczyzny. Drudzy zalecili się jako publiczni Urzędnicy, lub jako Obywatele przez handel i profesyę. Inni wstawili się jako Uczni i Artysty. Nadto wyszło przy téj okoliczności na świat wiele pięknych czynów ludzkości, które tém więcej na nagrodę zasługują, że bez najmniejszego widoku oneyże wykonanemi były. — Gwardya narodowa jest tak złożona, iż na wszystkich stopniach oneyże, stoją godni zalety Obywatele. Tak znajdują się pomiędzy prostymi strzelcami: Professor Thuin, którego podeszły wiek jego od służby uwalnia, a który jest wzorem swojej kompanii; tudzież P. Champion Villeneuve, były Minister Ludwika XVI., który (iako się Król dając mu order wyraził,) bardzo szlachetny i godny poszanowania daie przykład. — Mała liczba pozwolonych dla każdéj legii Krzyżów nie dopuściła, aby otrzymali je wszyscy, którzy przez podobne lub inne zasługi równe mają do nich prawo. Jego Królewicowska Mość wahał się często w wyborze kompetentów, mających równe zalety. Ci, którzy teraz pierwszeństwa nie otrzymali, zanotowani zostali do pierwszych nagród, które J. K. Mość gwardyi narodowéj dać raczy. Niepodobnięstwem było w tak licznym i tak dobrze złożonym korpusie wszystkie nagrodzić zasługi; J. K. Mość chce cały korpus uczcić w tych osobach, które mu Przekoleni onegoż zalecili. (Tu następuje w Monitorze liczna lista osób ze wszystkich oddziałów gwardyi narodowéj, mianowanych Kawalerami legii honorowéj.)

Gazety Niemieckie zawierają następujący list z Nansy pod d. 1. Grudnia: „Wszystkich zatrudnia tu powrót żołnierzy, nieobecnych pod chorągwiami swoimi. Jenerałowie, mający sobie powierzona: lustrację wojska, pracują nieustannie. Jen. Paget obiedza wszystkie główne miejsca powiatowe Departamentu Vbgesen; zgromadzą wszystkich młodych ludzi i dzielą na klasy. Pierwsza klasa obejmuje zbiegów, druga

wszystkich na pewny czas urlopowanych, trzecia urlopowanych na czas nieoznaczony, a nieodprawionych jeszcze zupełnie. Żołnierze klasy pierwszey i drugiéj muszą powrócić do swoich korpusów, i tylko dowiedziona ułomność uwalnia ich od służby. Z trzeciéj klasy wybierają najzdolniejszych do służby ludzi aż do ilości trzeciej części, a ci muszą pod chorągwiami staować. Wielu z tych ostatnich pożeniło się, jednakże nie ma się na to żadnego względu. Srodki te uczyniły wrażenie. Lecz gdy nie widać żadnych uzbroień, gdy żadne nie zawierają się kontrakty, gdy materyały wojenne nie są przysposobiane, a twierdze Reńskie w żywność opatrywane (inne wiadomości głoszą, że to ostatnie się dzieje) przeto nie sądzą, aby miało przysyść do wojny. Mówią owszem, że obecne położenie Skarbu pozwala Rządowi utrzymywać znowu wojsko w stanie zupełnym, i że tém chętnéj do tego przystąpią, ile że rozproszeni po całej Francyi Wojskowi nie okazują wszędzie najlepszego ducha i w ludu nieprzyjaźne skłonności wzbu-
dzają.“

O nieporozumieniu, które zaszło było od niejakiego czasu względem gwardyi narodowéj Sztrasburskiéj, zawierają pisma pisma publiczne następujące doniesienie:

„Od początku rewolucyi zalecała się zawsze chwalebnie Sztrasburska gwardya narodowa. Sprawowała ona prawie bez przerywy w twierdzy służbę (iakiéj w żadnéj innej twierdzy Francuzkiéj gwardye narodowe nie odbywały) tak dalece, iż w czasie wszystkich wojen, w które Francya od roku 1792go uwikłana była, zastępowała osadę 6 do 8000 żołnierzy, których do wzmożenia stojącego w polu wojska użyć było można. Gwardya ta czyniła szczególniejsze usługi w kilku najniebezpieczniejszych chwilach, a nawet stała różnemi razami naprzeciw nieprzyjaciela. W czasie opasania Sztrasburga, w pierwszych czterech miesiącach r. 1814go, odbywała ona, przy oczywistey niedostateczności osady, sama prawie bardzo przykrą służbę, i przyłożyła się największy do tego, że Sztrasburg i cała Alzacya dla Francyi ocalone zostały. W czasie wielkiego popisu, który odbyły wyborcze kompanie oneyże, złożone z 1800 dobrze ubranych i w broni ćwiczonych młodzieńców (artylerzystów, grenadyerów i strzelców) przed Xięciem krwi Królewskiéj, mogła się słusznie spodziewać wdzięczności od Rządu i takich nagród, iakie gwardye naro-

dowe innych miast, których służba ze służbą gwardyi Sztrasburskiej bynajmniej równać się nie mogła, otrzymały. Lecz zdać się, że właśnie to postępowanie, które ię do nagrod dawało prawo, wzbudziło dla nię z kilku stron zawistników, którzy tego dokażać umieli, że trzy tylko ordery osobliwszym sposobem rozdano. Więc ię zaś jeszcze to uderzało w oczy, że w kilka dni po odjeździe Xięcia Berry, pisał Gubernator wojskowy Marszałek Kellermann, (d. 13. Października) list do Prezydenta Miasta, w którym mu bez ogródki zwiastował: „że Sztrasburska gwardya narodowa rozpuszczona jest aż do dalszego rozkazu, i że będąca w ręku ię broń do zbrojowni oddaną być musi, z wyłączeniem jednak 300 karabinów, które zatrzymane być mogą dla służby, jeżeli ta będzie jeszcze potrzebną.“ Marszałek przydał jednak: „iż kompanie wyborcze mają pozostać uzbrojone, lecz nie będą odbywać dalszę służbę i tylko na bezpośredni rozkaz Marszałka do broni wziąć się powinny, co jednak wydarzy się tylko w czasie wielkich uroczystości, lub w nadzwyczajnych przypadkach.“ — Rozkaz ten, o którym, jak się później okazało, Rząd żadnę nie miał wiadomości, umieszczonym został w gazecie Sztrasburskiej i w dzieńnikach Paryżkich. Był ón powodem najdziwniejszych wieści; w samym nawet Paryżu mówiono powszechnie, że w Sztrasburgu był bunt, że gwardya narodowa oświadczyła się przeciwko Xięciu Berry, że za to rozpuszczoną, a nawet rozbrojoną została. W odległych Departamentach Francuzkich rozsiewano z tego powodu osobliwsze wieści. Ze wszęch stron przychodziły listy do kupców Sztrasburskich, od których żądano doniesień o tamtejszych okropnych zdarzeniach. Okoliczność ta wzbudziła naturalnie rozliczne i rozmaite uczucia. Jen. Dessoles, Major jenerały gwardyi narodowey Królestwa, zdziwił się także bardzo, wyczytawszy w gazetach Paryżkich wiadomość o rozpuszczeniu i rozbrojeniu Sztrasburskiej gwardyi narodowey, co jednak w skutku nowego urządzenia tylko ón sam, lub Pułkownik jenerały Hrabia Arcezyi, rozkazać miał prawo. Jen. Dessoles żądał zatem od naczelných Władz cywilnych Sztrasburskich objaśnienia w tę rzecz, które mu jednakże (jak się zdać) dla ochrony z początku ze wszelką dokładnością danę nie było. W początku tego czasu starano się ze strony Władzy wojskowey dać rzęczy tę inny obrót przez

to, iż w nowém, w Gazecie Sztrasburskiej umieszczonem ogłoszeniu (bez podpisu) oświadczone: „że tylko korpus zastępców gwardyi narodowey, czyli tak nazwaných najmnych wartowników rozwiązano.“ Jednakże pewną jest rzeczą, iż takiego osobnego korpusu w Sztrasburgu nigdy nie było, i że tych Obywateli, którzy przez swój stan, wiek, przez swoje zatrudnienia, lub słabość zdrowia osobiście służby odbywać nie mogli, często iani członkowie gwardyi narodowey zastępowali. W ważnych chwilach zaś, odbywali wszyscy Obywatele osobiście służbę, a mianowicie w kompaniach wyborczych nie przyznawano nigdy zastępców. Teraz otrzymała gwardya narodowa Sztrasburska zupełne za dosyć uczynienie ze strony Jen. Dessolesa. Pisał ón do nię (d. 18. Listopada), „iż przestana doń skarga na rozkaz Marszałka Kellermana, przełożoną została Pułkownikowi jeneralnemu; że umieszczony względem tęj rzeczy w Monitorze artykuł odpowiedział zamiarom gwardyi narodowey, i że ten urzędowy artykuł oddaie wszelką sprawiedliwość tęj usługom i przychylności, a oraz zamiary Króla względem utrzymania i urządzenia gwardyi narodowey wyraża.“ Oświadczył prócz tego Jener. Dessoles: „iż Pułkownik jenerały dał mu rozkaz, aby Jego Królewowskiej Mości przedłożył bez odwołki projekt dla żądania od Króla za usługi gwardyi narodowey takich nagród, jakie J. K. Mość dla gwardyi narodowey Departamentów dać przyobiecał.“ List ten ogłoszono teraz publicznie w Sztrasburgu. Władze wojskowe odebrały na nowo od Jenerała Dessolesa oznajmienie, że gwardya narodowa na przyszłość w żadnych stosunkach z niemi nie zostaje, lecz jedynie naczelnym Władzom cywilnym podlega, a w ostatnię Instancyi od Pułkownika jenerałego, Hrabiego Arcezyi, zawiasta. (Zaraz potem odwołanym został Marszałek Kellermann, a w miejsce tego mianowany wojskowym Gubernatorem Alzacyi Marszałek Suchet, Xiążę Albufery.)

Xięstwo Warszawskie.

Gazeta Warszawska pod d. 27. Grudnia zawiera następujący artykuł z Warszawy:

„Dnia 24go. b. m. ob. hodzono w tęj stolicy jak naykazafę dzień prozdin N. Cesarza Wszęch Rosyji. Dla uswietnienia tęj uroczystości wystaiono d. 23. na wiel-

kim, rzesisto oświeconym teatrze, nową operę Jadwigę, oryginalnie wierszem przez Juliana Ursyna Niemcewicza napisaną, z muzyką JP. Kurpińskiego, kosztownymi ubiorami i trzema dekoracyami pędzla JP. Scotti ozdobioną, w której wszystkie zastosoowania do N. naszego Opiekuna, do narodowości i do Unii Litwy z Koroną, przyjemne sprawiając wrażenie, hucznie były oklaskiwane. Dnia zaś 24go o godz. 9tej rano, wszystkie Władze krajowe, obecni tu Jenerałowie i wyżsi Officerowie obu Narodów, zebrawszy się na pokojach u Jego Cesarzowicowskiej Mości W. Xiążęcia Konstantyna, złożyli mu hołd uszanowania i życzeń dla N. Brata iego. Zaczęła się potem wielka parada wojskowa. Wszystkie woyska Rossyyskie i Polskie składające tu teyszą osadę, wystąpiły w szyku od Krakowskiego przedmieścia ku Nowemu Światu. W. Xiąże obiechawszy szeregi i stanąwszy po tém na ich czele, prowadził je dobywszy szpady przez dziedziniec Saski, gdzie już znajdował się JW. Feldmarszałek Hrabia Barklay de Tolly, otoczony gronem Jenerałów. Salutował go W. Xiąże i został przy nim aż do przeciągnięcia woyska, poczem włożył szpadę do pochwy, i wszyscy udali się na nabożeństwo do Kaplicy Greckiej, urządzonej w Kaplicy Królewskiej zamkowej. Podczas Te Deum, stokratne z dział wystrzały słyszć się dały. Około 5tej po południu, wielki był obiad u JW. Feldmarszałka, zaszczycony obecnością W. Xiążęcia, na którym przy huku dział spełniano zdrowia N. Cesarza i N. Familii iego. Wieczorem całe miasto oświecono. Na mieszkaniu JW. Feldmarszałka jasniała w ogniu cyfra N. Cesarza z napisem wyrażającym dzień i rok urodzenia są Monarchy. Zamek i inne gmachy tu były oświecone.

„W tymże dniu, utworzone temi dniami w Warszawie Towarzystwo Dobroczynności, wierne swojemu powołaniu, dało ucztę dla znacznej liczby ubogich tej stolicy.“

„Dnia 25go JW. Jenerałowie Rossyyscy dali tu dla JW. Feldmarszałka Hrabiego Barklay de Tolly, obchodząc dzień urodzin iego, bal wielki, w pałacu dawniej Mniszkowski zwanym, w salach gustownie w rozmaite zbroje przyozdobionych. W ciągu tej zabawy, w przyległym ogrodzie spalano sztuczne ognie. Bal ten zaszczycony obecnością W. Xiążęcia, i na który zaproszone były najznakomitsze osoby tej stolicy

placi oboiły, przedłużył się wesoło do późnej nocy.“

P - r u s y.

Chcąc N. Król Pruski wynagrodzić nie-szczęśliwych przez długi czas Officyalistów, którzy w odstąpioney Pruskiej części Polski umieszczonymi byli, i wbrew traktatowi Tyłżyckiemu od następnego nowego Rządu ani mieysca, ani wynagrodzenia nie otrzymali, zalecił z Więdnia pod d. 19. Listopada Ministrowi Stanu i Skarbu Baronowi Bülow, aby wszystkim Officyalistom, którzy nie są zrodzeni w odstąpionych podówczas Prowincjach, a przed 1wszym Sierpnia r. 1810go do Prus powrócili, połowa zaległej pensyi wypłaconą została.

R o s s y a.

Kuryer Litewski przetłómaczył z Gazety Rossyyskiej, Poczty północnej, następujący artykuł z Georgiewska pod d. 22. Paźdz. (3. Listopada):

Dnia 12. t. m. przybył tu z orszakiem swym pełnomocny Posel Perski, do Rossyjskiego iadący Dworu. Woysko i Obywatele przywoite dla iego dostojności uczynili przyjęcie. Nazajutrz ze znakomitszymi Urzędnikami orszaku swego był zaproszony na obiad do JW. tutejszego Gubernatora; cywilnego; muzyka grała do stołu; spełniano zdrowie N. Cesarza Jmci i Szacha Perskiego. U stołu Posel najwięcej rozmawiał o interesach Europy, będąc niegdyś Posłem w Anglii; mówi trochę po Angielsku, i ma obszerną wiadomość o stanie Europy, a szerególniej z wielkiem jest uszanowaniem dla Europejskich urzędzeń. Dnia 15go wyjechał ztąd w towarzystwie JW. Jen. Majora Lisaniewicza do Konstantynogorska, do tamtejszych ciepłych kąpiel, które tak się mu podobały, iż oświadczył, że powracając znów tam wstąpi. W Konstantynogorsku przyjmowano go również z przywoitemi względami dla iego dostojności. Xiąże Erystów dał dla niego wielki obiad, podczas którego brzmiała muzyka; a gdy spełniano zdrowie N. Cesarza naszego i Szacha Perskiego, dały się słyszć wystrzały z dział. Z tej okoliczności zebrała się wielka liczba Narodów horskich i mieszkających tutejszych. Uważano, że Posłowi dosyć są znane wycieczne Europejskie, a przeciwnie dalekim jest od zbytków Azyatyckich; jednakże orszak

tego tak jest liczny, iż 15 koni na stacy zabiera. Dnia 20go udał się Poseł w dalszą drogę. (Poseł ten, w dalszej swojej do Petersburga podróży, stanął d. 29. Paźdz. — 10. Listop. — w Nowym Czerkasku.)

T u r c y a.

Pisma publiczne zawierają następujące wiadomości z Konstantynopola pod d. 10. Listopada:

Urodzony niedawno Sułtanowi syn Sułtan Mehemed, umarł dnia 28. Października.

Od trzech tygodni nikt tu nie umarł na chorobę zarazę, i szpitale zapowietrzonych zamknięto. Również zaspokajające są wiadomości z Alexandryi i Saloniki; w Smirnie tylko jeszcze zaraza nie zupełnie ustala.

Według doniesień z Egiptu pod d. 10go Września, Wielkorządca Mehemed Ali Basza potrafiwszy przywiązać znowu do siebie część pokoleń Arabskich, i dostawszy znaczną ilość wielbłądów dla przewożenia potrzeb wojskowych, ruszył znowu z Dżidda do Taiffe, gdzie ma się połączyć z nim Hassan Basza. — Między Wehabitami ma panować niezgoda po śmierci ich Naczelnika Saud; wielu bowiem ubiega się o panowanie, co pomyślny postęp Mehemedowi Baszy nie zawodnie ułatwi.

W Serwii, tlejący pod popiołem ogień wybuchnął. Lud srodze uciskany od Turków porwał się do broni. Turcy zebrali całą swoją siłę stojącą jeszcze w Serwii, i wezwali na pomoc sąsiedzkich Bośniaków, głównych nieprzyjaciół Serwii. Od tego czasu kupy po 200 do 300 Turków z Bośni wkraczały do Serwii. Woźny wojskowy wzywa ich temi zaiętymi słowy: „Do broni Turcy! do broni! Los Serwiiian rzucony! Wspomniacie sobie bogatą w zdobycze przeszłoroczną kampanię w Serwii, gdzieśmy zastali mnóstwo owiec i bydła rogatego, któreśmy do domów naszych zapędzili; teraz wybiła godzina, gdzie według upodobania serca naszego niewolników i niewolnice zabierzemy.“

Zadziwiająca skutki magnetyzmu. *)

Uczony Baron Fryderyk Karol Sztrom-

bek, Prezes byłego Królewsko - Westfalskiego Appellacyjnego Trybunału w Celle, podając roku 1813go do publicznej wiadomości historię z samy natury wynikłego zwierzęcego magnetyzmu, i działanego przez takowy uleczenia (*Geschichte eines animalischen Magnetismus, und der durch denselben bewirkten Genesung*), nie tylko, że nas ciekawem udarował pismem, ale oraz nader ważną dla fizycznych umiejętności uczynił przysługę.

Pomimo wszelkię powagi, jaką sobie Autor powszechnie w świecie uczonym tak sprawiedliwie ziednał, uinał jednakże rzeczą potrzebną, ogłoszenie tego nadzwyczajnego fenomenu, którego sam był naoczny świadkiem, wesprzeć jeszcze świadectwem niektórych chwalebnie znanych Lekarzy i inoich wia y godnych osób, któremi są: PP. tajny Radca Marcand, Lekarz w kąpielach Pirmonckich; Doktor Koeler, Lekarz nadworny w Celle; Doktor Schmidt, Lekarz nadworny tamże; Zastępca Prokuratora jeneralskiego Blumenbach &c.

Jezeli tym sposobem względem osób, które ten fenomen uważały, zapewnione mi bydź możemy, iż to, co one według twierdzenia swojego widziały, jest najistotniejszą prawdą, nie muiey także i względem

go, i według możności zupełnego obrazu wielkich zdarzeń świata, musiała ta Gazeta, chociaż do zwyczajnego arkusza o neyże bardzo często ćwiartkę, a czasem nawet i dwie przydawano, mieścić w sobie od dwóch lat same prawie wiadomości polityczne. Ze Redakcy w takich okolicznościach pisma naukowe odłożyć, i w tym względzie od zamierzonego pierwsiastkowego planu odstąpić musiała, nie zaprzeczy temu żaden słusznie sądujący Czytelnik.

Teraz, gdy obfitość artykułów politycznych zmniejszać się zaczyna, może ta Gazeta otrzymać znowu pierwsiastkowe swoje przeznaczenie, a Redakcy zaczynając od umieszczenia niniejszego bardzo interessującego pisma, starać się będzie przez dobrane rozprawy o powiększenie pożyteczności i wartości tej Gazety.

Redakcy uprasza tych, którzy ię dawnię pisma swoje przysyłałi, tudzież wszystkich miłośników literatury, aby ię i teraz wsparcia swojego odmówić nie chcieli.

*) Dla wystawienia Czytelnikom porządne

tę osobę, na którą się to osobliwsze zjawisko okazało, możemy być przekonani, iż ze strony oneyże żadne udanie, iakiemby dostrzegaczów łudzo, miejsca mieć nie mogło, ile ze chora, o której tu będzie mowa, tak przez swoje wychowanie, ukształcenie, iako i stosunki z domem Barona Sztrombeka, wszelkie podeyrzliwe oddala do myśli.

W przekonaniu, iż ci, których ten nadzwyczajny fenomen bliżej interessować będzie, nie omieszkaią czytać opisanie onegoż w samém dziele (*Braunschweig 1813. bei Friedrich Vieweg*), przedstawiamy tu tylko Czytelnikom gazety naszey główne momenta jego, dla zwrócenia przez nie uwagi ich na osnowę tego ze wszech miar interessującego dzieła.

Julia *** która w czasie tego osobliwszego zdarzenia (w Styczniu r. 1813.) lat 19 i 6 miesięcy liczyła, stała się od lata roku 1810go nieiako członkiem familii Barona Sztrombeka, będąc tak dla własnego swojego dobra, iako też i dla towarzysystwa Małżonki Barona Sztrombeka w dom jego przyjętą.

Charakter ięy jest w najwyższym stopniu szlachetny, temperament krwisto-melancholiczny, budowa ięy ciała piękna i podług wszelkiego pozorów zupełnie zdrowa. Będąc najlepszy tuszy i kwitnących kolorów, nie okazuje najmniejszego znaku choroby, lub iakiey słabości.

Nim przybyła do domu Barona Sztrombeka, cierpiała po razy kilka kurez gwałtowny, który jednak nigdy dłużey nie trwał, iak dni kilka.

W Październiku roku 1810 iędziała ona z familiją Barona Sztrombeka, będąc zupełnie zdrową, z Einbeku do Celle.

W lecie roku 1811go, nie mając żadney wiadomęy do tego przyczyny, dostała nagle gwałtowniejszego konwulsyynego kurczu, który ją tak nagle napadł, iż nawet nie miała czasu pójść do łózka. Kurcz ten, w którym się okropnie rzuciła, krzyczała i za włosy targała, trwał rozmaicie. Czasem 10 minut, a nawet 6 do 8 godzin. Porywał ón ją w bardzo nierównych peryodach i chwilach, a najczęściej wieczorem po stole.

Doktor ięy, nadworny Lekarz Koeler ordynował ięy w spokojnym czasie krwi puszczenie, kąpiele w ziołach, *castoream* i picie serwatki, poczem była zupełnie wolną od wszelkich wyżej opisanych przypadków przez 6 do 8 miesięcy.

W końcu tych 8 miesięcy, pokazały się symptometa wcale innego rodzaju. Zapadała w mdłości, trwające od dwóch kwadransy do 8 godzin, podczas których zdawało się, iakoby spokojnie spała, przyczem jednak soi ięy kolory, ani ięy wesoła pozostać, ani oddech, ani puls, bynajmniey zmienionemi nie były; lecz z tych mdłości nie można ją było żadnym sposobem ocucić, nawet przez trzymanie pod nosem nayulotniejszych soli (*volatilia*).

Przy końcu peryodu tych mdłości, nastąpił stan inny, w którym znaydowała się, iak gdyby skośnięta, tak dalece, iż żadnym sposobem iakieykolwiek części ięy ciała nie można było poruszyć. Oczy ięy były spolicie w tym stanie otwarte i strętwiąte, a zrenicie powiększonę; iednakże zachowała ona w tym samym stanie swóy kwitnący rumiany kolor, nie mając dla tego rozpalony ięy twarzy.

I te przypadki inną przybrały cechę. Zaczęła rozmawiać w mdłościach. Zwykle sądziła się być przeniesioną do nieba; zabawiała się z Bogiem, z aniołami i z duszami zmarłych, a to w naywynoslejszych wyrazach. Często także opisywała wielkie widwiska natury nieba swojego, wschód bliższego słońca, i większego i wspanialszego Xiężycy, albo też oceanu burze, nad którymi się w powietrzu i w wesołey unosiła spokojności. Zwykle zaś rozmawiała wierszem w pięćstopnych jambach. Ku końcowi roku 1811go zaczęła w tym stanie rozpoznawać ludzi, i mieć wzgląd na otaczające ją przedmioty. W tym stanie iadała często u stołu z bardzo powiększonym apetytem, co więcęy, wychodziła nawet z Baronem Sztrombekiem na wolne powietrze na spacer.

W Czerwcu roku 1812go zaszła znowu więy stanie bardzo znaczna odmiana, która się od dnia 16. do 24. Czerwca, i od d. 19. do 27. Lipca w chwilach urywkowych iednego kwadransu do 4 godzin, w następujący sposób na przemiany okazywała.

Stan pierwszy był sen, w którym mając zamknięte oczy, była zajęta rozmową z kim innym, lub co opowiadała, albowież modliła się. Jezeli mówiła o rzeczach poważnych, lub przedmiotach tragicznych, wyrażała się w pięćstopnych jambach, bez popełnienia najmniejszego błędu *); gdy zaś o rzeczach

*) *Koło Wietkięy nocy roku 1812go, należała Julia do grania iedney poważney o-*

potocznych rozmawiała, używała prozy. Podczas rozmowy z kim innym, gdy mniemana odpowiedź następować miała, zawsze milczała. Rola odpowiedzi nie była iéy rzeczą, i tylko zięy mowy trzeba się iéy domyślać takowéy. Pytano się iéy o co, równie nic nie odpowiadała, iednakże dla zapachów i muzyki szczególniejsze miała uczucie. Gdy Baronowa Sztrombekowa grała na fortepianie, stojącym obok pokoju Julii, zwykła ta bywała mawiać: „Dobrotliwe anioły, niebiańskie produkujecie muzykę! boska! precudna! Na ziemi nic podobnego usłyszeć nie można. O gdyby tu wszyscy moi przyjaciele mogli być zgromadzeni!“ Gdy iéy kwiatek lub wodę pachnącą przyniesioną, zaraz wołała: „Co za wonności niebiańskie owiewają mnie!“ — Skoro się zaś do niéy z lekarstwem zbliżono, krzyczała zaraz: „Precz wy piekielne odory! Chcą mnie otruć!“ — Często opisywała sceny, iakie się iéy w niebie widzieć zdawało. W piérwszych dniach tych symptomatów, [można ją ieszcze było przez muzykę ocucić, potem zaś nie.

Stan drugi. — W tym z dawała się czuć zupełnie, i być nieustannie, iedną tylko myślą (*fixe idee*) zajętą. Żyła na ziemi w swoim wyobraźnym świecie, ale w szczególnych i często zmieniających się stosunkach. Odpowiadała na każde zapytanie, ale zawsze w myśli swojego *delirium*. W tym stanie iadła, piła i wychodziła nawet ze swego pokoju, iednakże rzadko, i to tylko w towarzystwie.

Stan trzeci był według wszelkiego porozu czuwający i rozsądny, w którym iednak wszelkich władz umysłowych w bardzo wysokim stopniu używała. Żyła całkiem w rzeczywistym świecie, nie mówiła w najmniejszym obłąkaniu, odpowiadała na wszystko, co się iéy pytano, odbywała zwyczajne swoje zatrudnienia, lecz przy tém okazywała zdolności, iakich w naturalnym stanie swoim nie posiada. Deklamowała całe sceny z trajedyi z doskonałością ukończony aktorci, czytała nieczytane nigdy poetyczne i prozaiczne pisma z taką szybkością

i dokładnością, iż zaledwie pojąć było można; śpiewała nawet i grała trudne sztuki, którymby nie potrafiła była wydołać w zwyczajnym stanie. Jedném słowem posiadała ona władze umysłowe w nawaywyższym stopniu. W tym stanie rozciągała się iéy pamięć na to wszystko, co się iéy tylko w zwyczajnym zdrowym stanie przed iéy słabością przytrafiło, ale nie na zdrowe chwile, które się w iéy słabości wydarzały, a które Baron Sztrombek nazywa *stanem szwartym*.

W tym stanie przypominała sobie swoje zwyczajne życie przed słabością i w samém słabości, ale nie to, co podczas słabości zaszło w stanie 1wszym 2gim i 3cim. Stan każdy stanowił przez się nieiako osobne dla niéy życie; w każdym bowiem z nich przypominała sobie to wszystko, co się iéy wprzódy w takowym przytrafiło; przeciwnie zaś nie rozciągała się iéy pamięć z iednego stanu na drugi. W piérwszym nawet stanie trwały te marzenia bez przerwy, których już była poprzestała.

Z 2go i 3go stanu nie przechodziła nigdy do 4go; lecz z 2go przez trzeci do 1go, lub z 3go przez 2gi do 1go, tak, że zawsze przed zdrowym stanem 4tym, stan 1wszy przypadał. Często można ją było ocucić z 1go stanu, przez skrobanie w okolicy drabnego mózgu, lub po za uszy. Z 2go zaś i 3go, nie można ją było żadnym sposobem przywrócić do stanu zdrowego.

Wszystkie te wżwyż opisane symptomata zmniejszyły się przez używanie piławek, kąpieli zielnych i picie serwatki tak dalece, iż chora od ostatnich dni Lipca w dalszym ciągu 1812go roku przynajmniej tak dobrze się miała, że tylko rzadko, i to iedynie wieczorem na godzinę czasu w 1wszy i 2gi stan zapadała. Zdawała się ona być wyleczoną; powracał tylko często smutny iéy humor, w którym ją był najmniejszego powodu i w nayszczęśliwszym powierzchowném położeniu, widziano płaczącą. W pomienione zaś stany zapadała zwyczajnie po iakiémś małym zmartwieniu.

(Dalszy Ciąg nastąpi.)

pery, napisanęj przed 18toma laty przez Barona Sztrombeka, w której recitativa pięćstopnych jambów złożone. Operę tę reprezentowały niektóre młode Damy na iednym domowym teatrze. Julia grała w niéy główną rolę.